

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

Dvb. 1. Vtrùm is, qui bona fide rem consumpsit, vel alienavit, teneatur
postea ad restitutionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

num penitentis. & quamvis ex presenti munere teneatur penitentem monere & instruere; non tamen ad hoc tenetur ex obligatione erga tertium, (sicut Superior tenetur) sed ex obligatione erga penitentem, qua tenetur eius salutem spiritalem procurare. unde si omittat, peccat contra debitum iustitiæ, quo obstrictus est penitenti, non quo tertio.

His addo, idem probabiliter dici posse de Episcopis & Parochis: quia eorum obligatio, qua lege iustitiæ obstricti sunt populo, solum videtur esse in ordine ad spiritualia, vt supra cap. 9. dubitatione 13. dictum est.

DUBITATIO XI.

Utrum hi teneantur in solidum, & quo ordine.

79 **R**espondeo & Dico Primo, Qui fuit causa damni, non impediendo, aliquo horum trium modorum, cum ex officio teneretur, obligatur in defectum aliorum ad restitutionem in solidum. Est communis DD. Ratio est; quia fuit causa sine qua non, totius damni; quod sufficit in causa permissiua. tunc enim causa permissiua dicitur verè causa, quando sine eius permissu damnus non fuisset illatum, & ipsa, lege iustitiæ tenebatur impedire: de quo plura 1. 2. q. 6. ar. 3.

80 Utrum autem inter has causas sit aliquis ordo,

non ita constat. Petrus Nauarra num. 147. putat, ^{Quo or-} ^{dine.} Primo loco teneri Superiorem, qui non impedit damna, vt Principes, Magistratus, Prælatos; sicut enim in illis est primaria potestas impediendi; ita negligentia illorum censetur primaria causa damni. Secundo loco, custodem rei. Tertio, testem, qui rogatus, non aperit veritatem; & eum, qui tenetur ex officio dare consilium, rectaque monita, & negligit. Quæ sententia videtur vera, si sint causa damni æque propinqua. Alioquin custos rei particularis videtur prius teneri quam Magistratus, qui solum est custos vniuersalis; quia hic adhiberetur, vt illius defectum suppleat, cuiusque negligentia, est causa propinquior damni, quam negligentia Magistratus.

Dico Secundo, Hæ causæ non impediuntur post omnes causas positiuas, & in defectum earum succedunt. Ratio est; quia sicut causa positiuæ est potior, magis que influit quam permissiua; ita etiam priorem locum habet in restitutione. Confirmatur, quia causa positiuæ animat aliquo modo malefactorem, ac proinde positiuè mouet & inclinat ad damnus inferendum; causa autem permissiua nullo modo inclinat, sed solum non impedit. Quod si contingeret malefactorem, considerata Superiorum vel custodum præterita negligentia, animari, alia esset ratio; tunc enim causa permissiua esset instar causæ positiuæ, ac proinde teneretur simul conferre in restitutionem cum positiuis, non post illas.

Causæ priuatiua tenentur post positiuas.

81

82

Nisi foris animetur inde malefactor.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

De restitutione ratione rei acceptæ, & cui facienda restitutio.

Habet Dubitationes 9.

Explicauimus duobus capitibus, quisnam teneatur restituere ratione iniustæ acceptionis, eam immediate exequendo, vel mediante cooperando. Nunc breuiter dicendum de iis, qui tenentur ratione rei acceptæ; quales sunt, qui bona fide rem alienam apud se habent.

DUBITATIO I.

Utrum is, qui bona fide rem consumpsit, vel alienauit, teneatur postea ad restitutionem.

1 **R**espondeo & Dico Primo, Quicumque habet rem alienam, quamvis optima fide illam hæcenus tenuerit, putans esse suam, simulatque tamen cognouerit esse alienam, tenetur ad eius restitutionem prima opportunitate, idque tantummodo ratione rei acceptæ. Ratio est, quia non potest retinere rem alienam inuito domino. Hinc lex civilis concedit domino euictionem & vindicationem rei suæ, vbicumque ea fuerit. Neque pretium, quod pro ea dedisti, exigere à domino potes (L. Mater tua. 3. L. Si mancipium, 23. C. de rei vind.) quia par non est, vt ipse rem suam emat (L. Sua. 16. ꝑ. de contrah. empt.) sed illud tibi à

Non potest exigere pretium rei.

venditore repetendum. L. 1. ꝑ. de euict. Quod si eam, postquam sciueris esse alienam, vterius detineas, habita restituendi opportunitate: incipis esse possessor malæ fidei, & obligari non solum ratione rei acceptæ, sed etiam ratione iniquæ detentionis, quæ æquiualeat iniquæ acceptioni. unde si interim pereat, quamvis casu, teneris ad restitutionem; quia censeri esse in mora.

Dico Secundo, Si is, qui rem alienam bona fide possidebat, eam interim consumpsit, vel alienauit, solum tenetur restituere id, quo inde factus est locupletior. Est communis DD. vide Caietanum q. 62. a. 6. Medinam q. 10. de restitut. & Silu. Restitutio 3. q. 7. Nauarr. c. 17. n. 7. & sequentibus. Ratio est, quia solum tenetur ratione rei acceptæ; quæ cum non amplius apud illum extet, cessat quoque cum ea eius obligatio.

Hinc sequitur Primo, Si eam bona fide emit, & deinde eodem pretio vel minoris bona fide vendidit, ad nihil teneri. si verò pluris vendidit, ita vt rem familiarem auxerit, tenetur solum restituere illud auctarium.

Secundo, Si eam dono accepit & vendidit, tenetur restituere pretium; nisi forte illud insumpserit in lusum, vel largitiones, ita vt ex eo non sit factus locupletior. quod intellige, si alioquin talia impendia facere non constituerat. si enim iam decreuerat, vel si necessarium erat impendere, quamuis illius rei pretium non obligasset, iam

3

4

5

p

iam

iam pepercit rebus suis, quas impendisset: & sic censetur factus locupletior. Unde tenetur, quatenus rebus suis, infundendo aliena, pepercit: ut si iniussimpe decem aureos ex re aliena; solumque pepercit quinque ex suis, eod quod non consumpsisset nisi quinque, non tenetur nisi ad quinque; quia his tantummodo videtur locupletior.

6 Tertio, Si eam bona fide donauit, non donaturus aliam similem vel dissimilem, si hanc non habuisset, non tenetur ad quidquam; quia non est factus ditior. Secus est, si aliam ex suis erat donaturus: quia tunc pepercit rei suae, donando alienam, & ita compendium ex re aliena fecit.

7 *Si perijt ex culpa.* Quarto, Si res perijt durante bona fide, ad nihil tenetur, siue fortuito, siue culpa parua aut magna perierit: quamuis Nauarrus c. 17. num. 7. contrarium infinet, dum ait: *Si absque ipsius culpa perijt.* & Soris l. 4. de iust. q. 7. a. 2. *Si absque magna culpa perijt.* Ratio est; quia non tenetur ratione damnificationis, seu iniustae acceptionis; (nam consumptio illius rei vel negligens custodia, non est actio iniusta, cum bona fide se gerat erga illam, tamquam erga rem suam) sed solum tenetur ratione rei: ergo si res non extet nec in se, nec in pretio, quomocumque id factum sit, non tenetur. vide Siluestrum supra.

DYBITATIO II.

Vtrum possessor bona fidei teneatur etiam fructus perceptos restituere.

8 *Fructus extantes.* **R**espondeo & Dico Primò, Tenetur restituere omnes fructus qui apud illum extant, modo non sint fructus merae industria. Ratio est; quia fructus hoc ipso quo proueniunt ex te tua, cedunt in tuum dominium, ut constat Instit. de rerum diuisione. §. Si Titius, & sequenti. Tales sunt qui sine ullo labore proferuntur, ut faenum, glandes; poma, nuces, &c. & etiam qui interueniente labore, ut legetes, uuae. In his tamen detrahenda sunt expensae. Fructus autem nuda industriae non sunt restituendi, ne quidem à mala fidei possessore: ut si quis aliena pecunia negotiatus sit; ut supra dictum est.

9 *Non extantes.* Dico Secundò, Si fructus quidem non extant, tamen illis factus sit locupletior, tenetur quatenus locupletior; siue illi fructus fuerint mere naturales, siue mixti; id est, ex re, mediante industria, prouenientes. Ita Gabriel d. 15. q. 3. art. 3. dubio 5. Ioannes Medina C. de restit. q. 10. Couarr. lib. 1. variar. cap. 3. num. 6. & alij passim. Ratio est; quia fructus debentur domino, deductis expensis; in locum autem fructuum succedit eorum pretium, qua parte eo factus est ditior; idque seruandum esse in foro conscientiae, docet Siluester v. Fructus. quest. 1.

10 *Fructus mixti.* Aduerte tamen, in quibusdam tribunalibus, fructus mixtos non extantes (etsi inde factus sis ditior) iudicari non esse restituendos, ut refert Couarruias lib. 1. variar. cap. 3. num. 6. quae etiam est multorum Iurisperitorum sententia, ut ibidem docet. Nec videtur omnino improbabilis; nam quaedam Iura huic videntur fauere. Institut. de rerum diuisione. §. Si quis à non domino. L. Quaesitum, 40. §. de acquirendo rerum dominio.

Contrarium tamen, quod diximus, puto verius;

quia est communis sententia, & firmiore nititur ratione, & fanet apertus textus L. Si & me & Titium, 3. 2. §. Si certum petatur. Ad Iura illa responderi potest, esse intelligenda eo casu, quo non sis factus locupletior.

Dices, L. Qui scit. 25. §. vlt. de vsuris, dicitur, *Bona fidei emptor, qui prius quam fructus perciperet, cognouit fundum alienum esse, & serui ad bonam fidem habere, ut fructus suos efficiat, donec fundus emittus sit:* ergo etiam si extet, potest retinere.

Resp. Hanc legem non videri aequam seu veram: certum enim est, simulatque quis nouit rem esse alienam, non posse fructus eius suos facere, ut aperte colligitur L. Qui bona fide. 23. & L. Bona fidei, 48. §. de acquirendo rerum dominio; quia fructus cedunt solo, ut supra ostensum est. Neque mirum, interdum in Pandectis huiusmodi antinomias reperiri, quas frustra nituntur Interpretes conciliare: quia hoc Opus collectum est ex plurimorum Iurisperitorum responsis, qui saepe contraria sentiebant; & Collectores non poterant in tanta voluminum & sententiarum multitudine semper meminisse quid alibi posuissent. vide Couarruiam supra num. 7.

Dico Tertio, Possessor bona fidei non tenetur ad restitutionem fructuum, quos ratione negligentiae suae non percepit, sicut tenetur possessor mala fidei. Probat, quia cum non sit factus ditior, non tenetur ratione rei acceptae; & cum non fuerit causa iniusta damni, domino obueniens, (sicut possessor mala fidei, iniusta detentione) non tenetur ratione iniustae acceptionis.

DYBITATIO III.

Vtrum si emeris rem furtiuam bona fide, tenearis eam domino reddere; an vero possis dissolvere contractum, recepto pretio.

13 *Si gratis accepta.* **R**espondeo & Dico Primò, Si gratis eam accepisti, teneris, ubi cognoueris alienam, domino restituere: nec potes reddere furi, nisi moraliter sis certus, furem restitutum. Ratio est; quia teneris ratione rei acceptae, quae apud te est: non furi, cum non sit eius: ergo vero domino. Nam restitutio, quae faciendae est ratione rei acceptae, debet fieri illi cuius res est.

14 *Si emptae fide bona, potest restituere furi.* Dico Secundò, Si bona fide eam emisti, ubi intellexeris esse alienam, poteris rescindere contractum, & reddere furi, à quo accepisti, ut pretium recuperes: nec teneris tunc domino restituere. Ita docet Nauar. c. 17. n. 9. Siluester v. Restit. 3. q. 7. Angelus Restitutio 1. n. 1. Gabriel in 4. d. 15. q. 3. a. 3. dub. 5. ubi citat Hostiensem; Alex. Halensis 4. p. q. 86. membro 3. art. 5. Probat, Primò, Quia nullam iniuriam intulisti domino hanc rem emendo & apud te detinendo, cum bona fide egeris: ergo non potest dominus merito agere ferre, tamquam iniuria affectus; si eam, ne pretium amittas, in eo statu, in quo erat antea, constituas.

Secundò, Quia hic contractus fuit omnino inuoluntarius: error enim dedit causam contractui; nam si sciuit esse alienam, noluit eam emere: aut certe fuit non voluntarius, ita ut non voluntarie habeas rem alienam: ergo potes contractum rescindere, & rem acceptam restituere, ut pretium recuperes. consequentia probatur, quia